

Piensatamien jätehuolto Oulun seudulla 2006

Selvitys

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	3
2 LAINSÄÄDÄNTÖ JA MÄÄRÄYKSET	3
3 SELVITYKSEN TOTEUTUS	6
4 SELVITYKSEN TULOKSET JA NIIDEN TARKASTELU.....	7
4.1 Jätehuolto	7
4.2 Jätevedet	11
4.3 Ongelmajätteet ja jakeluasemat.....	11
4.4 Yleinen siisteys	14
5 JATKOTOIMET	15
6 YHTEENVETO.....	15

LIITE 1 Piensatamien ympäristökartoitus 2006 (tarkistuslomake)

LIITE 2 Ohje satamien jätehuollon järjestämisestä

1 JOHDANTO

Nykylainsäädännön puitteissa ympäristöasiat, kuten jätehuollon järjestäminen, koskevat jokaista toiminnanharjoittajaa, myös satamia. Venesatamien jätehuollon kehittämällä voidaan minimoida veneilyn aiheuttamaa ympäristön kuormitusta. Jätteiden vastaanoton ja sataman jätehuollon järjestäminen on sataman pitäjän vastuulla. Hyvin ja tarkoituksenmukaisesti järjestetty jätehuolto on tärkeä veneilijän lisäksi myös sataman pitäjän kannalta. Näkyvin vaikutus on, että hyvin järjestetty jätehuolto siistii koko sataman ilmeen. Tällöin minimoidaan mahdolliset negatiiviset ympäristövaikutukset ja suoranaisten ympäristövahinkojen riski.

Erityistä huomiota tulee kiinnittää veneiden käymäläjätteiden vastaanottomahdollisuuksien parantamiseen, sillä 1.1.2005 astui voimaan käsittelemättömän käymäläjätteen täydellinen päästökielto. Käymäläjätevesien vastaanoton lisäksi on tarpeen varmistaa, että muukin sataman jätehuolto vastaa vaatimuksia. Erityisesti pilssivesien kerääminen voi olla tarkoituksenmukaista järjestää samalla kertaa kuin käymäläjätevesien vastaanotto.

Oulun seudun ympäristövirasto valvoo yritysten ja toiminnanharjoittajien jätehuoltoa ja ympäristöasioita toimialakohtaisin ympäristöselvityksin. Kesä-heinäkuussa 2006 toimialakohtainen ympäristöselvitys tehtiin alueen piensatamiin. Selvityksen taustalla ovat alusjätelain (933/2003) ja -asetuksen (1167/2003) muutokset, jotka ovat velvoittaneet piensatamia tekemään ilmoituksen ympäristönsuojelun tietojärjestelmään. Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus on rekisteröinyt ilmoitukset ja siirtänyt asiakirjat Oulun seudun ympäristövirastoon valvontaa varten. Selvityksen tarkoituksena oli saada tietoa piensatamien jätehuoltojärjestelyistä sekä tarkistaa vastaavatko toteutetut jätehuoltojärjestelyt lainsäädännön vaatimuksia ja ilmoitettuja järjestelyjä. Satamien ympäristökartoituksessa kiinnitettiin huomiota jätteiden ja ongelmajätteiden keräykseen ja varastointiin, satamassa käsiteltäviin nestemäisiin jätteisiin sekä ylipäättään ympäristöasioiden hoitoon.

Selvityksen käytännön toteutuksesta ja raportoinnista vastasi ympäristönsuojeluharjoittelija Johanna Korkiakoski. Työn ohjasi ympäristötarkastaja Heini Linatti.

2 LAINSÄÄDÄNTÖ JA MÄÄRÄYKSET

Ympäristönsuojelulaki (86/2000) on pilaantumisen torjunnan yleislaki, jonka tavoitteena on muun muassa ehkäistä ympäristön pilaantumista sekä poistaa ja vähentää pilaantumisesta aiheutuvia vahinkoja. Vastaavasti jätelain (1072/1993) tavoitteena on ehkäistä jätteen synty-

mistä ja vähentää niiden määrää, edistää jätteen hyödyntämistä ja vähentää sen jätehuollosta aiheutuvia haittoja.

Ympäristönsuojelu- ja jätelain lisäksi jätehuoltoa säätelevät kuntien omat jätehuoltomääräykset, jotka löytyvät kaikilta Oulun seudun kunnilta. Tämän lisäksi Oulun kaupungissa ja Kiimingissä on omat paikalliset ympäristönsuojelumääräyksensä.

Piensatamien jätehuoltoon vaikuttaa edellä mainittujen lisäksi aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemiseksi annettu laki (300/1979) (alusjätelaki) ja asetus (635/1993). Selvityksen taustalla olevien alusjätelain (933/2003) sekä -asetuksen (1167/2003) muutosten mukaan satamien tulee tehdä toiminnastaan ilmoitus ympäristönsuojelun tietojärjestelmään. Ilmoitukseen tulee liittää jätehuoltosuunnitelma aluksista peräisin olevien jätteiden eli alusjätteiden jätehuollon järjestämiseksi. Suunnitelma on tarkistettava ja toimitettava alueelliseen ympäristökeskukseen vähintään kolmen vuoden välein tai, jos jätehuoltojärjestelyissä tapahtuu muutoksia.

Jätehuoltosuunnitelma on alusjätelain 26c §:n 2. momentin mukaan laadittava siten, että jätteiden vastaanotto ja vastaanottolaitteet täyttävät alusjätelain, jätelain sekä ympäristönsuojelulain vaatimukset. Suunnitelmasta on käytävä ilmi, mitä jätteitä/ongelmajätteitä satamassa kerätään ja miten niitä säilytetään. Lisäksi jätehuoltosuunnitelmassa on esitettävä selvitys, mihin kyseiset jätteet toimitetaan. Jätehuoltosuunnitelmassa esitettyjen toimien, kuten jätteiden vastaanoton, keräyksen, varastoinnin, käsittelyn ja hyödyntämisen, suunnittelussa on otettava huomioon sataman koko ja luonne sekä sitä käyttävät alustyyppit. Lisäksi sataman pitäjän tulee saattaa sataman käyttäjien saataville tiedot sataman jätehuoltojärjestelyistä sekä jätehuoltomaksuista (alusjätelaki 26d § 4. mom.). Lisäksi sataman käyttäjille on varattava tilaisuus lausua mielipiteensä jätehuoltosuunnitelmasta tai sen tarkistamisesta suunnitelman laadintavaiheessa. Suunnitelman luonnos on oltava nähtävillä sataman pitäjän toimipaikassa vähintään 14 vuorokautta ja nähtävillä olosta on ilmoitettava sataman käyttäjille.

Ilmoituksen tehneiden satamien jätehuoltoa valvotaan normaalin jätehuollon valvonnan yhteydessä (alusjätelaki 30 § 3. mom.) käyttäen jätelain työkaluja, jolloin päävastuu on kunnan ympäristönsuojeluviranomaisella.

Piensatamat ovat velvollisia vastaanottamaan käymäläjätevesiä, kiinteitä jätteitä sekä öljyjiä jätteitä ja seoksia satamassa käyville aluksilta, sillä näiden aineiden päästäminen aluk-

sesta veteen on Suomen vesialueella kielletty. Alusjätelain mukaan käymäläjäteveden ja kiinteän jätteen vastaanottamiseksi sataman tulee järjestää sitä käyttävien alusten tarvetta vastaavat laitteet, joiden tulee soveltua kunnallisten jätehuoltomääräysten mukaiseen jätehuoltoon.

Jätelain yleisen huolehtimisvelvollisuuden mukaan kaikessa toiminnassa on mahdollisuuksiensa mukaan huolehdittava siitä, että jätettä syntyy mahdollisimman vähän ja, ettei jätteestä aiheudu merkityksellisestä haittaa tai vaikeutta jätehuollon järjestämiselle eikä vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle. Kunnallisissa jätehuoltomääräyksissä yleisten huolehtimisvelvoitteiden mukaan sekajätteet, hyötyjätteet, ongelmajätteet sekä erityisjätteet on kerättävä ja pidettävä toisistaan erillään ja toimitettava asianmukaisesti vastaanotto- ja käsittelypaikkoihin. Muiden kuin asuinkiinteistöjen tulee tämän mukaan lajitella aina vähintään kaikki paperijäte, sekä mikäli pahvia, lasia ja puujätettä syntyy yli 20 kg vuodessa, tulee ne lajitella. Metallijäte tulee lajitella, mikäli sitä syntyy yli 200 kiloa vuodessa ja biojäte, jos kiinteistöllä on ruokala tai elintarvikemyymälä.

Nestemäiset ongelmajätteet ja akut on säilytettävä tiiviisti suljetuissa merkityissä astioissa, jotka on sijoitettu tiivispohjaiselle reunakorokkein varustetulle alustalle. Ongelmajätteet on toimitettava asianmukaiseen keräily- tai käsittelypaikkaan vähintään kerran vuodessa. Lisäksi ongelmajätteistä on pidettävä kirjaa, josta käy ilmi jätteiden määrä, laatu ja se, mihin jätteet on kuljetettu.

Jätevesiviemäriin ei saa laittaa tai johtaa sinne kuulumattomia esineitä tai aineita, kuten liuottimia. Myös asumajätevesistä poikkeavien jätevesien johtaminen viemäriin on kiellettyä ilman viemärin haltijan lupaa. Ongelmajätteitä ei saa johtaa viemäriin edes laimennettuna. Lisäksi öljynerotuskaivot, umpikaivot ja saostuskaivojen lietetilat on tarkistettava ja tyhjennettävä vähintään kerran vuodessa.

Mikäli satamassa mahdollisesti olevan polttonestesäiliön tai säiliöiden yhteenlaskettu tilavuus on vähintään 10 m³, tulee jakeluasemalle hakea ympäristönsuojelulain 28 §:n mukainen ympäristölupa. Vastaavasti, mikäli kalasataman kalankäsittelylaitokselta toimitettavien tuotteiden määrä on yli 5 000 kiloa vuodessa, on toiminnalle haettava elintarvikelain mukaista elintarvikehuoneiston hyväksymistä ja mikäli tuotantokapasiteetti on yli 50 tonnia vuodessa, tulee toiminnalle hakea ympäristölupa. Pääosin kauppamerenkulun käyttöön tarkoitettulle ja yli 1 350 tonnin vetoisille aluksille soveltuvalla satamalle tai lastaus- taikka purkulaiturille on haet-

tava ympäristölupa alueelliselta ympäristökeskukselta. Tällöin edellä mainitut jätehuoltosuunnitelma ja muut toiminnan ympäristöluvut käsitellään osana sataman ympäristölupaa.

3 SELVITYKSEN TOTEUTUS

Piensatamien ympäristöselvitys tehtiin kesä-heinäkuussa 2006. Selvityksen piiriin kuuluvia ympäristönsuojelun tietojärjestelmään ilmoituksen tehneitä piensatamia oli 19 kpl. Viiden venesataman palvelut sekä käyttäjä- ja jätemäärät oli todettu niin vähäisiksi, ettei toimintaa merkitty tietojärjestelmään, eikä sataman jätehuoltosuunnitelmaa tarvinnut esittää hyväksyttäväksi. Kyseisten satamien jätehuolto tulee kuitenkin järjestää kunnallisten jätehuoltomääräysten mukaan. Kaikkiin ilmoituksen tehneisiin pienvenesatamiin tehtiin tarkistuskäynti.

Selvitystä varten laadittiin kyselylomake (liite 1), jonka mukaan tarkastus suoritettiin. Lomakkeessa selvitettiin sataman taustatietojen lisäksi, mitä jätteitä satamassa vastaanotetaan, miten niitä varastoidaan sekä mihin kyseiset jätteet toimitetaan. Ongelmajätteiden osalta tiedusteltiin sekä kiinteiden että nestemäisten ongelmajätteiden syntymiseen, varastointiin ja jatkotoimituksiin liittyviä seikkoja. Huomiota kiinnitettiin myös vastaanotettaviin jätevesiin ja vastaanottolaitteisiin eli onko satamassa kemiallisen käymälän ja/tai septitankkien jätevesien vastaanottolaitteisto tai löytyykö satamasta erillistä säiliötä moottoriveneissä syntyviä pilssi-vesiä (öljyisiä vesiä) varten. Lisäksi selvitettiin, mitä muita jätevesiä satamassa syntyy ja mihin jätevedet johdetaan. Mikäli satamassa oli polttonesteiden jakeluasema, tarkastettiin ja tiedusteltiin myös polttoaineiden varastointiin liittyviä asioita. Jätehuollon ohella satamassa kiinnitettiin huomiota myös yleiseen siisteyteen.

Suurin osa tarkastetuista satamista oli huvivenesatamia (koti/vieras). Vain kolme satamaa toimi kalastussatamana ja yksi veneiden telapaikkana. Suurin osa tarkastetuista satamista sijaitsi Oulun kaupungin alueella (13 kpl) ja yhteensä kuusi satamaa Hailuodossa (3 kpl), Lumijoella (1 kpl) ja Oulunsalossa (2 kpl). Kaikki satamat Oulun työväen pursiseuran satamaa lukuun ottamatta olivat kuntien ylläpitämiä.

Selvitystä tehdessä tuli lisäksi ilmi, että Oulun kaupungin alueella on toiminnassa oleva Hietasaaren veneilykeskus, josta ei ole tehty ilmoitusta ympäristönsuojelun tietojärjestelmään. Satamaa ylläpitävät Oulun Purjehdusseura sekä Oulun Merenkävijöiden Telakkasäätiö. Ilmoitus olisi pitänyt tehdä 30.9.2004 mennessä. Asiasta oltiin yhteydessä Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskukseen, joka huolehtii jatkotoimenpiteistä.

Tarkastuskäynneillä tutustuttiin sataman olemassa oleviin jätehuoltojärjestelyihin, jolloin sataman jätehuollon tunteva henkilö esitteli paikat ja tarkensi ilmoituksessa annettuja tietoja. Jossain tapauksissa ainoa sataman jätehuollon tunteva henkilö oli lomalla, eikä ilmoituksen tietoihin saatu juurikaan tarkennusta. Ympäristötarkastuksiin suhtauduttiin myönteisesti.

4 SELVITYKSEN TULOKSET JA NIIDEN TARKASTELU

4.1 Jätehuolto

Hyötyjätteet

Hyötyjätteellä tarkoitetaan jätettä, joka voidaan hyödyntää sellaisenaan tai jonka sisältämä materiaali tai energia voidaan hyödyntää. Yleisimpiä hyötyjätteitä ovat paperi, pahvi, muovi, puu, metalli, lasi ja biojäte. Selvityksessä mukana olleista satamista (19 kpl) vain kolmessa lajiteltiin biojäte ja yhdessä pahvi (taulukko 1). Biojätettä syntyi eniten kalastussatamien kalankäsittelylaitoksissa (2 kpl), joissa biojäte koostui pääasiassa kalojen perkuujätteistä. Perkuujätteet toimitettiin hyötykäyttöön ja niistä tehtiin minkin rehua. Kalankäsittelylaitosten toimintaan ei puututtu sen tarkemmin.

Pahvi lajiteltiin vain yhdessä satamassa, vaikka muuallakin lajittelu olisi voinut olla tarpeellista. Esimerkiksi satamissa, joissa järjestettiin kesäisin erilaisia tapahtumia, syntyy jonkin verran hyötyjätettä (esim. pahvilaatikoita), joita oli nytkin jätetty kahdelle jätepisteelle. Satamissa syntyvien hyötyjätteiden määrää kysyttiin tarkastuksen yhteydessä, mutta koska jätehuoltoa käyttävät lähinnä yksittäiset veneilijät, ei tietoa syntyvien hyötyjätteiden määrästä yleensä ollut.

Sekajätteet

Kaikissa satamissa, kolmea pienintä satamaa lukuun ottamatta, otetaan vastaan ainakin sekajätettä, jota syntyi selvästi eniten (taulukko 1).

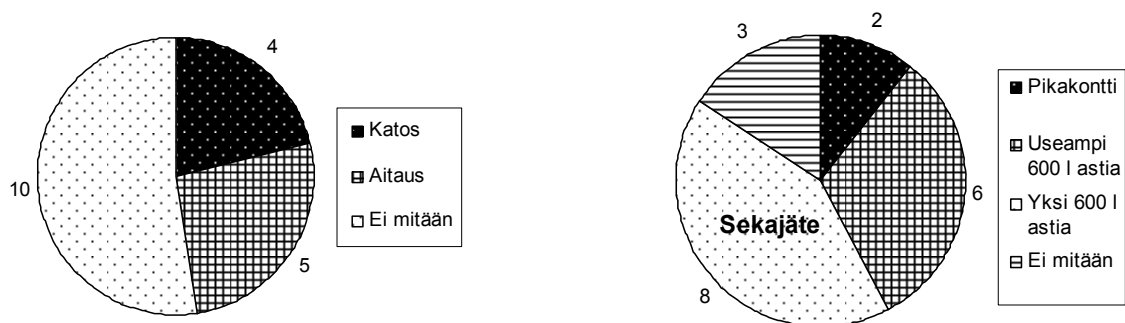
Keräysvälineet ja -tilat

Jäteastioiden lukumäärä vaihteli jonkin verran satamien välillä, mikä riippui esimerkiksi sataman koosta ja veneilijöiden aktiivisuudesta. Joissain satamissa oli sekajätteelle 4 m³:n pika-kontti tai vastaavasti useampi 600 litran sekajäteastia, kun toisissa taas oli yksi 600 litran sekajäte astia (kuva 1). Biojäte kerättiin yhdessä satamassa 240 litran astiaan ja vastaavasti kalankäsittelylaitoksissa perkuujätteille oli omat isommat jäähdytetyt keräysastiat/kontit. Tavalliset biojäteastiat tyhjennettiin kerran viikossa ja jäähdytetyt harvemmin. Paria satamaa

lukuun ottamatta sekajäteastiat kävi tyhjentämässä jätehuoltoyhtiö joko kerran viikossa tai kerran kahdessa viikossa. Vain isommat kontit tyhjennettiin tarvittaessa ja ylitäyttymistä esiintyi harvoin. Neljässä satamassa jäteastiat oli sijoitettu katokseen ovien/porttien taakse ja viidessä satamassa oli sekajäteastioita varten tehdyt aitaukset (kuva 2). Lopuissa satamissa (10 kpl) ei ollut katosta, aitausta, eikä välttämättä koko astiaa (3 kpl). Myös jäteastioiden kunto vaihteli rikkiäisistä astioista täysin uusiin.

Taulukko 1. Selvityksessä mukana olleet satamat ja jätteet, joita niissä otetaan vastaan. (✓ = löytyy satamasta, a = pilssivedet samaan astiaan jäteöljyn kanssa)

	Sekajäte	Biojäte	Lasi	Paperi	Pahvi	Metalli	Öljyiset jätteet	Jäteöljy	Akut ja paristot	Maalit, lakat	Jäähdytysnesteeet	Imutyhjennys	Pilssivesi-imuri
1. Pöllisaaren satama (Oulu)	✓						✓	✓				✓	
2. Hollihaan venesatama (Oulu)	✓							✓					a
3. Jukurinrannan veneranta (Oulu)													
4. Juurusojan venesatama (Oulu)	✓												
5. Meritullin vierasvenesatama (Oulu)	✓	✓			✓							✓	
6. Raatin venesatama (Oulu)	✓												
7. Rajahaudan venesatama (Oulu)	✓							✓					a
8. Saarelan venesatama (Oulu)	✓												
9. Sorsasaaren venelaituri (Oulu)	✓												
10. Tarhurintien venesatama (Oulu)													
11. Taskisenrannan venesatama (Oulu)	✓							✓					a
12. Vaakunakylän venesatama (Oulu)	✓							✓					a
13. Värtön venesatama (Oulu)													
14. Varjakan kalasatama (Lumijoki)	✓							✓					
15. Varjakan vierasvenesatama (Oulunsalo)	✓												
16. Riutun kalasatama (Oulunsalo)	✓	✓					✓	✓					
17. Huikku (Hailuoto)	✓												
18. Marjaniemen kalasatama (Hailuoto)	✓	✓						✓					
19. Marjaniemen vierasvenesatama (Hailuoto)	✓											✓	

Kuva 1. Jätteiden keräykseen osoitetut tilat ja sekajätteen keräysastiat.

Kuva 2. Satamien jättepisteet toimivat hyvin muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta (Kuvat Johanna Korkiakoski 7.7.2006).

Yleensä ottaen jäteastioita oli satamissa riittävästi. Jätehuolto toimi, muutamia puutteita lukuun ottamatta, kuten pitikin (taulukko 2) (kuva 3). Ilkivaltaa ei ollut esiintynyt missään satamassa, mutta jonkin verran satamien jäteastioihin/kontteihin jätettiin luvatta muutakin kuin satamassa syntynyttä jätettä. Yleensä ottaen jätehuoltojärjestelyt myös noudattivat ilmoituksessa esitettyjä käytäntöjä. Joidenkin satamien osalta tarkastuskäynnillä tarkennettiin ilmoituksessa annettuja puutteellisia tietoja.

Satamien käyttäjiä oli tiedotettu huonosti sataman jätehuoltojärjestelyistä ja vain kahdessa satamassa veneilijät oli ohjattu lähimmälle ekopisteelle hyötyjätteiden lajitteluastioiden puuttuessa. Melkein kaikissa satamissa otettiin vastaan ainoastaan sekajätettä, joten astioiden merkitseminen ei tällöin ole välttämätöntä. Mikäli satamassa otetaan vastaan sekajätteen lisäksi myös lajiteltua hyötyjätettä, on jokainen astia merkittävä selvästi lajittelun helpottamiseksi. Kaikissa satamissa jätehuollosta vastaava henkilö oli nimetty ja hän kiersi tarkistamassa jättepisteet viikoittain.

Taulukko 2. Jätteiden varastointi ja seuranta. (%-osuus vain satamista, joissa kyseisen jätteen vastaanotto järjestetty)

Kysymys	Kyllä kpl (%)	Ei kpl (%)	Ei järjestetty kpl
1. Onko jäteastiat merkitty asianmukaisesti?	1 (6)	15 (94)	3
2. Soveltuvatko astiat kyseisen jätteen keräykseen?	16 (100)	–	3
3. Ovatko jäteastiat ehjiä?	10 (62,5)	6 (37,5)	3
4. Onko jätehuollon järjestelyistä tiedotettu selkeästi sataman käyttäjille?	2 (10,5)	17 (89,5)	–
5. Toimiiko piste eli onko ilkivaltaa tai jätetäänkö pisteelle jätettä luvatta?	13 (81)	3 (19)	3
6. Onko jäteasioista vastaavaa henkilöä nimetty?	19 (100)	–	–
7. Pidetäänkö muista jätteistä kirjaa?	16 (100)	–	3

Keskeiset puutteet ja kehittämiskohteet:

- Jokaisessa pienvenesatamassa tulee olla astia vähintään sekajätteelle.
- Sekajäteastiat ovat pääosin kunnossa, mutta rikkiäiset jäteastiat tulee korjata tai korvata uusilla.
- Hyötyjätteiden (paperi, pahvi, puu) lajittelun tarve suurimmissa satamissa kannattaa tutkia ja tarvittaessa lajittelu tulee aloittaa. Tällöin astiat tulee merkitä selvästi lajittelun helpottamiseksi ja onnistumiseksi.
- Sataman käyttäjillä tulee olla nähtävillä tiedot sataman jätehuoltojärjestelyistä sekä ohjeet, mihin lajitellut hyötyjätteet tai ongelmajätteet toimitetaan, jos satamassa ei ole järjestettyä vastaanottoa. Ohjeiden yhteydessä voidaan myös ilmoittaa, kenelle jätehuolto on tarkoitettu.

Kuva 3. Esimerkkejä jäteastioiden sijoittelusta satamissa (Kuvat Johanna Korkiakoski 5.7. ja 7.7.2006).

4.2 Jätevedet

Alusten jätevedet

Oulun seudun satamista vain kolme tarjosi veneilijöille mahdollisuuden tyhjentää alusten septitankkien käymäläjätevedet. Kahdessa tarkastuskohteessa kiinteät imutyhjennysasemat olivat jatkuvassa käytössä. Toisessa (Oulu) jätevedet johdettiin suoraan jätevesiviemäriin, kun taas toisessa (Hailuoto) ne ohjattiin sataman omaan jätevesien käsittelyjärjestelmään. Kolmannessa tarkastuskohteessa (Oulu) oli liikuteltava imutyhjennyslaite, joka oli saatujen tietojen mukaan ollut vähäisessä käytössä. Liikuteltavassa järjestelmässä jätevedet kerättiin erilliseen säiliöön, jonka täytyttyä säiliön sisältö tyhjennettiin jätevesiviemäriin. Satamissa, joissa oli septitankkien tyhjennysmahdollisuus, saattoi yleensä tyhjentää myös veneiden kemiallisten käymälöiden jätevedet. Yhdessä näistä kolmesta satamasta oli erillinen viemäri, johon kemiallisen käymälän jätevedet kaadettiin.

Muut jätevedet

Suurimmat satamat, joissa oli joko kalankäsittelylaitoksia, kahviloita/ravintoloita tms., olivat liittyneet kunnan/kaupungin jätevesiviemäriin (3 kpl) tai niissä oli oma jätevesien käsittelyjärjestelmä (esimerkiksi maasuodattamo tai umpisäiliö) (4 kpl). Muissa satamissa ei ollut viemärintiä, eikä myöskään tarvetta sille kemiallisten/säiliöllisten käymälöiden tai vesipisteiden puuttumisen takia.

Keskeiset puutteet ja kehittämiskohteet:

- Syntyvien septitankkivesien määrä satamissa tulee selvittää sekä koti- että vierasveneiden osalta ja mikäli edellä mainittuja jätevesiä syntyy, tulee satamaan hankkia septitankkivesien tyhjentämisen mahdollistava laitteisto. Mikäli septitankkivesiä syntyy vähän, tulee satamassa olla ohjeet lähimmälle mahdolliselle tyhjennysasemalle.
- Septitankkien imutyhjennyslaitteen yhteydessä tulee olla käyttöohjeet sekä laitteesta vastaavan yhteystiedot ongelmien varalle. Tällä estetään laitteen väärinkäyttö ja mahdollisten ongelmien nopea ratkominen.

4.3 Ongelmajätteet ja jakeluasemat

Satamissa syntyviä ongelmajätteitä ovat muun muassa öljyt, öljyiset vedet sekä muut öljyiset jätteet, jäähdytysnesteet, maalit, akut, paristot ja lamput.

Öljyiset vedet eli pilssivedet

Pilssivesiä ei otettu omana jakeenaan vastaan yhdessäkään satamassa. Aiemmin pilssivesille oli saattanut olla oma astia, kuten jäteöljyllekin, mutta se oli tarpeettomana poistettu käytöstä. Neljässä satamassa pilssivesiä sai laittaa samaan säiliöön jäteöljyn kanssa, minkä suhteen sataman pitäjiä opastettiin seuraavalla tavalla: ”Mikäli öljyisiä vesiä (pilssivesiä) syntyy satamassa vähäisiä määriä ja niitä kerätään samaan säiliöön jäteöljyn kanssa, tulee ottaa huomioon, että pilssivesien myötä jäteöljyn vesipitoisuus kasvaa ja ongelmajätteen asianmukainen käsittely on huomattavasti kalliimpaa. Erilaiset ongelmajätteet on hyvä pitää erillään toisista ja muista jätteistä, joten suurien pilssivesimäärien kerääminen jäteöljysäiliöön ei ole kannatettavaa.”

Jäteöljy

Ongelmajätteistä eniten vastaanotettiin jäteöljyä (kuva 4). Kahdeksassa satamassa oli säiliö jäteöljylle ja neljään näistä säiliöistä sai laittaa myös öljyisiä vesiä. Ainoastaan kolme jäteöljysäiliötä oli asianmukaisesti rakennettu eli ne olivat joko 2-vaippaisia tai valuma-altaalla varustettuja, ettei jäteöljy päässyt ympäristöön mahdollisten vuotojen sattuessa (taulukko 3). Jäteöljysäiliöt tyhjensi joko Ekokem Oy tai sataman jätehuollosta huolehtiva henkilö vei itse jäteöljyn Ruskon jätekeskukseen. Jäteöljysäiliöt tarkastettiin säännöllisesti ja ongelmajätteistä pidetty kirjanpito koostui vastaanottokuiteista tai laskuista.

Kuva 4. Esimerkkejä jäteöljyastioista (Kuvat Johanna Korhikoski 5.7. ja 7.7.2006).

Taulukko 3. Ongelmajätteiden varastointi ja seuranta. (%-osuus vain satamista, joissa kyseisen jätteen vastaanotto järjestetty)

Kysymys	Kyllä kpl (%)	Ei kpl (%)	Ei järjestetty kpl
8. Sijaitsevatko nestemäiset ongelmajätteet tiiviisti suljetussa astiassa, tiivispohjaisella, reunakorokkein varustetulla alustalla/valuma-altaassa?	3 (37,5)	5 (62,5)	11
9. Tarkastetaanko ongelmajätevarastot määräajoin?	8 (100)	-	11
10. Pidetäänkö ongelmajätteistä kirjaa?	8 (100)	-	11

Muut ongelmajätteet

Kahdessa satamassa otettiin vastaan kiinteitä öljyisiä jätteitä, kuten öljynsuodattimia. Öljyiset jätteet laitettiin joko niille varattuun tynnyriin tai 600 litran jäteastiaan. Satamissa ei ollut muille ongelmajätteille järjestettyä vastaanottoa, mutta tästä huolimatta alueille jätettiin saatujen tietojen mukaan jonkin verran muun muassa akkuja. Tästä käytännöstä pyrittiin pääsemään eroon ja veneilijöiden toivottiinkin vievän akut itse suoraan Ruskon jätekeskukseen tai kauppaan. Mikäli akkuja tästä huolimatta jätettiin alueille, vietiin ne Ruskon jätekeskukseen muiden ongelmajätteiden mukana.

Ongelmajätteiden varastointi

Ongelmajätteitä varastointiin vaihtelevasti. Kahdessa satamassa jäteöljysäiliö pidettiin valuma-altaalla varustetussa varastossa lukkojen takana, joihin vain venepaikan vuokranneilla oli avain. Muut öljyiset jätteet säilytettiin toisessa satamassa samassa varastossa jäteöljyn kanssa, mutta sen sijaan toisessa satamassa varaston ulkopuolella. Missään muussa satamassa ongelmajätteitä ei ollut varastoitu niin, että tilat olisivat olleet valvottuja, lukittuja tai tiivispohjaisia, vaikka jossain satamissa itse öljysäiliöt olivatkin asianmukaisesti rakennettuja.

Jakeluasemat

Veneiden polttonesteiden jakelupisteitä oli Oulun seudun alueella kolme. Kahdella asemalla toiminta vaati ympäristöluvan, sillä säiliöiden yhteenlaskettu tilavuus oli yli 10 m³. Toisella asemalla oli ympäristölupa ja toinen oli hakenut ympäristölupaa, mutta lupakäsittely oli kesken. Näiden asemien säiliöt oli sijoitettu maan pinnalle ja ne olivat 2-vaippaisia tai valuma-altaalla varustettuja. Jakelualueet oli pinnoitettu ja alueiden pintavedet johdettiin öljynerotuskaivojen kautta sadevesiviemäriin. Molemmilla jakeluasemilla oli imeytysainetta (esim. turvetta) polttonestevahinkojen varalle. Haastatelluilla henkilöillä ei ollut tietoa öljynerotuskaivojen tarkastuksista tai huolloista. Yksi jakeluasema oli puolestaan niin pieni, ettei toiminnalle ollut tarvinnut hakea ympäristölupaa. Oulun seudun ympäristövirasto on tarkastanut aseman aiemmin ja säiliöille on esitetty korjausvaatimukset.

Keskeiset puutteet ja kehittämiskohteet:

- Syntyvien pilssivesien määrä satamissa tulee selvittää sekä koti- että vierasveneiden osalta ja mikäli edellä mainittuja jätevesiä syntyy, tulee satamaan hankkia pilssivesien tyhjentämisen mahdollistava laitteisto. Mikäli pilssivesiä syntyy vähän, tulee satamassa olla ohjeet lähimmälle mahdolliselle tyhjennysasemalle.
- Pilssivesisäiliön tulee jäteöljysäiliön tavoin olla joko 2-vaippainen tai valuma-altaalla varustettu. Valuma-altaan tilavuus tulee olla 1,1-kertaa säiliön tilavuus, jolloin vahinkotilanteessa altaaseen mahtuu koko säiliön tilavuus. Lisäksi sen tulee sijaita maan päällä ja siinä on oltava täyttymisestä ilmoittava hälytysjärjestelmä.
- Jäteöljysäiliöt on tyhjennettävä ja tarkastettava vähintään kerran vuodessa.
- Jäteöljysäiliöiden tulee olla joko 2-vaippaisia tai valuma-altaalla varustettuja, mahdollisten jotta vuotojen sattuessa jäteöljy ei pääse maaperään ja/tai pohjavesiin.
- Satamissa, missä on veneiden talvisäilytystä, on oltava jäteöljysäiliö.
- Ongelmajätteet (jäteöljyt, öljyiset jätteet, akut ym.) tulee säilyttää katetussa ja lukitussa tilassa tiivispohjaisella alustalla siten, että veden pääsy jäteastioihin ja asiattomien pääsy varastoon on estetty ja siten, etteivät mahdolliset vuodot pääse ympäristöön.

4.4 Yleinen siisteys

Satamat olivat yleensä ottaen erittäin siistejä (kuva 5). Alueilla ei ollut roskia, eikä jäteasteilla jätteet ollut levinneet ympäristöön, vaan ne oli laitettu siististi astiaan. Suljettuihin katoksiin oli kasattu pahveja keräystä varten, vaikka kyseiselle jätteelle ei ollut järjestetty keräystä. Pelkkiin aitauksiin sen sijaan ei ollut kertynyt ylimääräistä jätettä.

Satamien siisteydestä huolehtivat kuntien teknisten toimistojen satamavastaavat sekä veneilijät itse. Monessa satamassa toimi aktiivinen veneseura, joka oli järjestänyt alueelle vartiointia ja huolehti omalta osaltaan sataman jätehuollosta.

Kuva 5. Satamat olivat lähes poikkeuksetta siistejä ja roskattomia. (Kuvat Johanna Korkiakoski

5 JATKOTOIMET

Kaikista tarkastuskäynneiltä laadittiin muistio, johon kirjattiin ylös havaitut puutteet. Tarkastuksissa havaitut puutteet kehoitettiin korjaamaan seuraavan veneilykauden alkuun mennessä (toukokuu 2007). Selvityksen yhteydessä laadittiin ohje satamien jätehuollon järjestämisestä (liite 2). Ohje lähetettiin tarkastuskäynneistä kirjoitettujen muistioiden sekä selvityksen yhteenvedon mukana kaikkien mukana olleiden satamien jätehuollosta vastaaville henkilöille. Jatkossa ympäristövirasto valvoo satamien jätehuoltoa valvontasuunnitelmansa mukaisesti.

6 YHTEENVETO

Ympäristövirastossa tehtiin kesä–heinäkuussa 2006 selvitys piensatamien jätehuollosta. Selvityksen taustalla olivat alusjätelain (933/2003) ja -asetuksen (1167/2003) muutokset, jotka ovat velvoittaneet piensatamia tekemään ilmoituksen ympäristönsuojelun tietojärjestelmään. Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus on rekisteröinyt ilmoitukset ja siirtänyt asiakirjat Oulun seudun ympäristövirastoon valvontaa varten. Selvityksen tarkoituksena oli saada tietoa piensatamien jätehuoltojärjestelyistä sekä tarkistaa vastaavatko toteutetut jätehuoltojärjestelyt lainsäädännön vaatimuksia ja ilmoitettuja järjestelyjä. Selvityksessä oli mukana 19 satamaa, joihin kaikkiin tehtiin tarkastuskäynti etukäteen sovittuna ajankohtana.

Jätehuollon järjestämisen tasoa voidaan pitää Oulun seudun piensatamissa selvityksen perusteella melko hyvänä. Tarkastuskäynneillä kävi kuitenkin ilmi, että jätehuollossa on satamien välillä melko suuriakin eroja. Yksi tärkeimmistä tähän vaikuttavista tekijöistä on sataman koko ja veneseuran jäsenten aktiivisuus.

Satamissa oli yleensä ainoastaan sekajätteen keräysastiat. Kolmea satamaa lukuun ottamatta kaikissa satamissa oli ainakin yksi sekajäteastia. Hyötyjätteitä ei lajitella satamissa juuri lainkaan ja lajittelun tarve on usein vaikea arvioida. Selvityksessä mukana olleista satamista kahdessa kalastussatamassa lajiteltiin kalojen perkuujätteet ja vain yhdessä huvivenesatamassa lajiteltiin biojäte sekä pahvi. Lajittelun suhteen löytyy vielä parannettavaa monin paikoin. Yksi selkeä puute oli ohjeistus, sillä veneilijöitä ei kahta satamaan lukuun ottamatta oltu tiedotettu mitenkään satamien jätehuoltojärjestelyistä.

Ongelmajätteistä satamissa vastaanotettiin yleensä vain jäteöljyä eikä pienimmissä satamissa otettu ongelmajätteitä vastaan ollenkaan. Ongelmajätteiden keräyksen järjestämisen osalta löytyi puutteita. Vain yhdessä satamassa ongelmajätteet säilytettiin valuma-altaalla varustetussa varastossa suljettujen ovien takana, kuten ongelmajätteet tulisi säilyttää. Muualla ongelmajätteet säilytettiin joko kokonaan tai osittain pihalla ilman katosta tai valuma-allasta. Ongelmajätteiden varastointiin tulee kiinnittää jatkossa enemmän huomiota.

Vain kolmesta satamasta löytyi alusten septitankkien imutyhjennyslaite, eikä yhdessäkään satamassa ollut asianmukaisesti järjestettyä pilssivesien tyhjennysmahdollisuutta. Pilssivedet luokitellaan ongelmajätteeksi eikä niitä saa laskea veneestä veteen. Lainsäädäntö on tiukentunut myös käymäläjätevesien osalta ja myös niitä koskee täydellinen päästökielto. Erityistä huomiota tulee kiinnittää juuri veneiden käymäläjätteiden vastaanottomahdollisuuksien parantamiseen sekä samalla pilssivesien vastaanottoon suuremmissa satamissa.

Jakeluasemia ei ollut kuin kolmessa satamassa, eikä niihin tässä selvityksessä kiinnitetty kovin suurta huomiota. Asemien osalta selvitettiin lähinnä niiden polttonestesäiliöiden tilavuus mahdollisen ympäristöluvan tarpeen arvioimiseksi.

Kaikille satamien jätehuollosta vastaaville henkilöille lähetettiin tarkastuskäynnistä muistio, jossa kehoitettiin korjaamaan havaitut puutteet seuraavan veneilykauden alkuun mennessä. Muistioiden liitteenä lähetettiin myös kesä–heinäkuussa tehdyn selvityksen yhteenveto sekä ympäristöviraston laatima ohje piensatamien jätehuollon järjestämisestä.

OULUN SEUDUN
YMPÄRISTÖVIRASTO

2.11.2007

PIENSATAMIEN YMPÄRISTÖKARTOITUS 2006

A. SATAMAN PITÄJÄN YHTEYSTIEDOT

Nimi tai toiminimi	Postiosoite
Yhteyshenkilö ja puhelinnumero	Postinumero ja -toimipaikka

B. SATAMAN NIMI, SIJAINTI JA TOIMINTA-AIKA

Sataman nimi	Sataman ja jätehuollon toiminta-aika
Käyntiosoite	Postinumero ja -toimipaikka

C. SATAMAN PÄÄASIAINEN KÄYTTÖTARKOITUS JA KOKO

- Kaupallinen satama aluspaikkoja _____
- Kalastussatama aluspaikkoja _____
- Teollisuussatama aluspaikkoja _____
- Huvisatama-kotifatama aluspaikkoja _____
- Huvisatama-vierassatama aluspaikkoja _____

D. TOIMINNAN NYKYISET LUVAT PÄÄTÖKSET JA SOPIMUKSET

- Päätös sataman jätehuoltosuunnitelman merkitsemisestä ympäristönsuojelun tietojärjestelmään, myönnetty _____
- Ympäristölupa, myönnetty _____
- Viemäriin liittymissopimus, tehty _____
- Muu näihin rinnastettava voimassa oleva lupa tai päätös, myönnetty _____

E. JÄTEHUOLTO

1. Vastaanotettavat jätelajit, määrät, jäteastioiden koko ja tyhjennys

Lajiteltu hyötyjäte	Määrä vuodessa	Jäteastioiden koko ja kpl-määrä	Jätteiden toimituspaikka ja kuljettaja	Tyhjennys säännöll. vai tarvitt.
☐ biojäte	t			☐ ☐
☐ lasi	t			☐ ☐
☐ metalli	t			☐ ☐
☐ pahvi	t			☐ ☐
☐ paperi	t			☐ ☐
☐ muu	t			☐ ☐
Lajittelematon sekajäte	t			☐ ☐

Ongelmajätteet, kiinteät	Määrä vuodessa	Jäteastioiden koko ja kpl-määrä	Jätteiden toimituspaikka ja kuljettaja	Tyhjennys säännöll. vai tarvitt.
☐ öljyiset jätteet	kg			☐ ☐
☐ akut, paristot	kpl			☐ ☐
☐ lamput yms.	kpl			☐ ☐
☐ muu	kg			☐ ☐
Ongelmajätteet, nestemäiset				
☐ öljyt	l			☐ ☐
☐ jäähdytys-nesteet	kg			☐ ☐
☐ maalit	kg			☐ ☐
☐ muu	kg			☐ ☐

2. Onko jäteastiat merkitty asianmukaisesti? kyllä ei

3. Soveltuvatko astiat kyseisen jätteen keräykseen ja ovatko ne ehjiä ?

4. Onko jätehuollon järjestelyistä tiedotettu selkeästi sataman käyttäjille? kyllä ei

5. Toimiiko piste? (onko ilkkivaltaa, jätetäänkö pisteelle jätettä luvatta?) kyllä ei

6. Onko jäteasioista vastaavaa henkilöä/henkilöitä nimetty? kyllä ei

7. Miten **ongelmajätteet** on varastoitu? (lukittu säilytystila/kaapit/astiat, joista jätettä ei voi vapaasti poistaa?)

8. Sijaitsevatko nestemäiset ongelmajätteet tiiviisti suljetussa astiassa, tiivispohjaisella, reunakorokkein varustetulla alustalla/valuma-altaassa? kyllä ei

9. Tarkastetaanko ongelmajätevarastot määräajoin? kyllä ei

10. Pidetäänkö ongelmajätteistä kirjaa? (ts. säilytetäänkö vastaanottokuitit tms.) kyllä ei

11. Pidetäänkö muista jätteistä kirjaa? (ts. säilytetäänkö vastaanottokuitit tms.) kyllä ei

12. Käsitelläänkö kalasatamassa kalaa vuodessa yli 5000 kg? kyllä ei

13. Mikäli kalaa käsitellään yli 5000 kg/v, onko toiminnalle olemassa ympäristölupa?

Myönnetty _____ kyllä ei

F. JÄTEVEDET (septitankkivedet, pilssivedet ja muut jätevedet)

14. Vastaanotettavat nestemäiset jätteet, määrät, järjestelmä ja tyhjennys.

Nestemäiset jätteet		Kiinteä järjestelmä	Liikuteltava järjestelmä	Erillinen säiliö koko (m ³)	Tyhjennys säännöll. vai tarvitt.	
Ongelmajätteet: pilssivedet ym.	m ³				☐	☐
käymäläjätevedet	m ³				☐	☐
kemiallisen käymälän jätevä.	m ³				☐	☐
muu	m ³				☐	☐

 15. Johdetaanko **septitankkien imutyhjennysasemasta** vedet jätevesiviemäriin? kyllä ei

Jos ei niin, mihin ne johdetaan? _____

 16. Onko imutyhjennysaseman maalla oleva pinnoite tiivistä? kyllä ei

 17. Onko imutyhjennysasemalla näkyvillä käyttöohjeet? kyllä ei

 Sekä imutyhjennysasemasta vastaavan henkilön yhteystiedot? kyllä ei

 18. Onko **pilssivesien vastaanottoa** varten tarkoitettu säiliö maan päällä? kyllä ei

 19. Onko pilssivesisäiliö kaksivaippainen tai valuma-altaalla varustettu? kyllä ei

 20. Onko pilssivesisäiliössä sen täyttymisestä ilmoittava hälytin? kyllä ei

Jos on niin, mihin hälyttää? _____

21. Mitä muita jätevesiä toiminnassa syntyy? (sosiaalitulat, saunat, WC:t jne...)

22. Mihin kyseisistä toiminnoista syntyvät vedet johdetaan?

 23. Sataman jätteiden vastaanoton **maksujärjestelmä**

☐ Jättemaksu sisältyy satamamaksuun	☐ Erillinen maksu jätettäessä jätettä
☐ Jättemaksu sisältyy venepaikkamaksuun	☐ Jättemaksu sisältyy jäsenmaksuun
☐ Muu	

G. JAKELUASEMAT

24. Onko satamalla venepolttonesteiden jakeluasemaa? kyllä ei
25. Onko säiliön tilavuus tai säiliöiden yhteenlaskettu tilavuus yli 10 m³? kyllä ei
26. Mikäli kokonaistilavuus on yli 10 m³, onko jakeluasemalle olemassa ympäristölupa?
Myönnetty _____ kyllä ei
27. Sijaitseeko polttonestesäiliö maan pinnalla vai maan alla ?
28. Onko säiliö kaksivaippainen tai valuma-altaalla varustettu? kyllä ei
29. Ovatko polttonesteiden jakeluun liittyvät alueet päällystetty?
(betonikivetys ym.) kyllä ei
30. Johdetaanko alueen pintavedet ym. öljynerottimen kautta viemäriin? kyllä ei
Jos ei niin, mihin ne johdetaan? _____
31. Puhdistetaanko öljynerotuskaivot kerran vuodessa? kyllä ei
32. Pidetäänkö öljynerotuskaivojentyhjennyksistä kirjaa? kyllä ei
33. Onko paikalla imeytysainetta polttonestevahinkojen varalle? kyllä ei

H. YLEINEN SIISTEYS (esim. Onko jätepieste siisti, aidattu, katettu, lukittu, valvottu?)

Rakenteet _____

Varastot _____

Piha-alueet _____

Muuta _____

OHJE SATAMIEN JÄTEHUOLLON JÄRJESTÄMISESTÄ

(Laki aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä 300/1979, muutokset 933/2003 26 c § ja 26 d §, asetus aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä 635/1993, muutokset 1167/2003 26 e §, jätelaki 1072/1993, ympäristönsuojelulaki 86/2000 sekä kunnalliset jätehuoltomääräykset)

Hyvin ja tarkoituksenmukaisesti järjestetty jätehuolto on sekä veneilijän että sataman pitäjän kannalta tärkeä asia. Hyvin järjestetty ja tiedotettu jätehuolto saattaa roskat asianmukaiseen paikkaan ja siistii koko sataman ilmeen. Mahdolliset negatiiviset ympäristövaikutukset ja suoraisten ympäristövahinkojen riski minimoidaan. Lisäksi henkilökunnalta jätteiden käsittelyyn kuluva aika vähenee.

Sataman toiminnassa on otettava huomioon, että jätehuollon toteuttamiseksi tarpeellisia toimia on seurattava, havaitut puutteet on korjattava viivytyksettä ja jätehuollon toimia on kehitettävä jatkuvasti.

Tiedottaminen

- Sataman käyttäjien saatavilla tulee olla tiedot sataman jätehuoltojärjestelyistä ja jätehuoltomaksuista.
- Sataman käyttäjille tulee tiedottaa myös, mihin toimitetaan jätteet, joiden vastaanottoa ei ole järjestetty satamassa.
- Satamassa tulee olla nähtävillä sataman jätehuollosta vastaavan henkilön yhteystiedot mahdollisten ongelmien varalta.

Jätehuollon järjestäminen

- Jätehuolto on järjestettävä kunnallisten jätehuoltomääräysten mukaan. Oulun seudun ympäristöviraston toimialueen kuntien jätehuoltomääräykset on luettavissa seuraavasta osoitteesta: <http://www.ouka.fi/ymparisto/ymparistonsuojelu/ympsuojmaar.html>. Oulun seudun kuntien jätehuoltomääräyksiä ollaan uudistamassa ja yhtenäistämässä ja kaikille kunnille yhteiset määräykset on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2007 alusta.
- Jäteasiat on merkittävä asianmukaisesti ja jätepisteen käytöstä tulee olla sataman käyttäjien nähtävillä selkeät ohjeet.
- Vastaanottoaika voi olla sataman tai kunnan vastaanottopiste, mikäli kyseistä käytännöstä on edellä mainittujen tahojen kanssa sovittu.
- Kalasatamissa, joissa on kalankäsittelylaitoksia, tulee olla jäädytetty astia/kontti perkuujätteille, ellei niitä toimiteta välittömästi muualle hyötykäyttöön.

Sekajäte

- Vastaanotto on järjestettävä kaikissa rekisteröityneissä satamissa.

Hyödynnettävä jäte (biojäte, lasi, paperi, pahvi, metalli)

- Oulun seudulla veloitetaan toiminnanharjoittajat lajittelemaan:
 - o kaikki paperijäte.
 - o pahvi, mikäli sitä syntyy yli 20 kg viikossa. Pahvin keräykseen kelpaavat ruskeat pahvit ja ruskeat aaltopahvit, voimapaperi ja ruskeat kirjekuoret.
 - o lasi, mikäli sitä syntyy yli 20 kg viikossa.
 - o puujäte, mikäli sitä syntyy yli 20 kg viikossa.
 - o metalli, mikäli sitä syntyy yli 200 kg vuodessa.
 - o biojäte, mikäli satamassa on ruokala tai elintarvikemyymälä tai kalan käsittelylaitos.

Ongelmajätteet

Pilssivesi

- Mikäli sataman venekannassa syntyy pilssivesiä, on sataman järjestettävä niiden vastaanotto.
- Pilssivesisäiliön tulee olla joko kaksivaippainen tai valuma-altaalla varustettu. Lisäksi sen tulee sijaita maan päällä ja siinä tulee olla täyttymisenilmaisin, josta ongelmajätteistä vastaava henkilö voi seurata astian täyttymistä.

Öljyjäte ja kiinteä öljyjäte

- Mikäli satamassa on veneiden talvisäilytystä, on satamaan järjestettävä öljyisten jätteiden vastaanotto.
- Jäteöljysäiliön tulee olla joko kaksivaippainen tai valuma-altaalla varustettu. Lisäksi sen tulee sijaita maan päällä ja siinä tulee olla täyttymisenilmaisin, josta ongelmajätteistä vastaava henkilö voi seurata astian täyttymistä.
- Jäteöljyn keräily on järjestettävä siten, ettei öljyä pääse missään tilanteessa valumaan maaperään ja/tai vesistöön.

Akut, paristot

- Akut tulee säilyttää tiivispohjaisella alustalla, mielellään haponkestävässä altaassa, josta mahdolliset nestevedot eivät pääse ympäristöön.

Maalijäte

- Vastaanotto on järjestettävä vain, jos satamassa on veneiden talvisäilytystä.
- Maalijäte tulee työn aikana ottaa talteen veneen alle levitettävän muovin avulla tai muulla hyväksyttävällä tavalla.

Ongelmajätteiden varastointi

- Ongelmajätteiden vastaanoton tulee olla valvottua ja tilat pitää olla lukittuna aukioloaikojen ulkopuolella.
- Ongelmajätteitä saa varastoida korkeintaan 12 kuukautta, jonka jälkeen ongelmajätteet tulee toimittaa asianmukaiseen vastaanottopaikkaan.
- Ongelmajättepisteen käytöstä tulee olla sataman käyttäjien nähtävillä selkeät ohjeet.
- Ongelmajätteistä on pidettävä kirjaa, jossa ilmenee syntyneiden, käsiteltyjen ja varastoitujen ongelmajätteiden määrät, sijoitus- ja toimituspaikat sekä käytetyt jätteen kuljettajat ja päivämäärät.

Jätevedet

Septitankkijäte

- Vaatimuksena on yksi imutyhjennyslaite, mikäli satamaa käyttää käymälällä varustetut veneet.
- Mikäli käymälällä varustettuja veneitä on 100 tai enemmän, tulee imutyhjennyslaitteita olla 1 jokaista 50 venettä kohti (huom. vaatimustaso laitemääräksi voi muuttua tulevaisuudessa).
- Imutyhjennyslaitteiden määrää voidaan pienentää, jos satamassa on siistit käymälät.
- Tapauskohtaisesti voidaan myös hyväksyä toisen sataman vastaanottojärjestelmän käyttö, jolloin lähimmästä tyhjennyspaikasta tulee tiedottaa selkeästi satamana käyttäjille.
- Imutyhjennyslaite tulee varustaa selkein käyttöohjein sekä vastuuhenkilön yhteystiedoin mahdollisten ongelmien varalta.

Veneiden pesu

- Hiilivetyliuottimia sisältävillä pesuaineilla pesu on sallittu ainoastaan tätä tarkoitusta varten rakennetuilla pesupaikoilla, joista jätevedet johdetaan öljynerottimen kautta jätevesiviemäriin.
- Talvisäilytysalueilla veneitä voidaan pestä muilla kuin hiilivetyliuottimia sisältävillä pesuaineilla siten, että jätevedet imeytetään maahan. Pesuvesiä ei saa johtaa suoraan vesistöön.

Satamia koskevat luvat ja ilmoitukset

Jätehuoltosuunnitelma

- Sataman jätehuoltosuunnitelma on laadittava sataman koon ja sitä käyvien alustyyppien mukaisesti. Suunnitelma on tarkistettava ja toimitettava Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskukseen kolmen vuoden välein.
- Suunnitelmasta on käytävä ilmi, mitä jätteitä/ongelmajätteitä satamassa kerätään ja miten niitä säilytetään. Lisäksi jätehuoltosuunnitelmassa on esitettävä selvitys, mihin kyseiset jätteet toimitetaan. Suunnitelman on katettava kaikentyyppiset kyseisessä satamassa tavallisesti käyvistä aluksista peräisin olevat jätteet.
- Sataman käyttäjille on varattava tilaisuus lausua mielipiteensä jätehuoltosuunnitelmasta tai sen tarkistamisesta suunnitelman laadintavaiheessa. Suunnitelman luonnos on oltava nähtävillä sataman pitäjän toimipaikassa vähintään 14 vuorokautta ja nähtävillä olosta on ilmoitettava sataman käyttäjille. Mikäli nykyistä jätehuoltosuunnitelmaa ei ole pidetty sataman käyttäjien nähtävillä, nähtävillä pito on järjestettävä viimeistään seuraavana kesä kautena.
- Nähtävillä pidosta tulee esittää selvitys jätehuoltosuunnitelman seuraavan tarkistuksen yhteydessä.

Jakeluasemat

- Mikäli satamassa olevan polttonestesäiliön tai säiliöiden yhteenlaskettu tilavuus on vähintään 10 m³, tulee jakeluasemalle hakea ympäristölupa Oulun seudun ympäristölautakunnalta.
- Lisätietoja pienempiä jakelupisteitä koskevista määräyksistä saa Oulun seudun ympäristövirastosta.

Kalankäsittelylaitokset

- Mikäli kalasataman kalankäsittelylaitokselta toimitettavien tuotteiden määrä on yli 5 000 kiloa vuodessa on toiminnalle haettava elintarvikelain mukaista elintarvikehuoneiston hyväksymistä Oulun seudun ympäristöviraston ympäristöterveysvalvonnalta
- Mikäli tuotantokapasiteetti yli 50 tonnia vuodessa, tulee toiminnalle hakea ympäristölupa Oulun seudun ympäristölautakunnalta.

Pääosin kauppamerenkulun käyttöön tarkoitettulle ja yli 1 350 tonnin vetoisille aluksille soveltuvalla satamalle tai lastaus- taikka purkulaiturille on haettava ympäristölupa Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskukselta. Tällöin edellä mainitut jätehuoltosuunnitelma ja muut toiminnan ympäristöluvut käsitellään osana sataman ympäristölupaa.

Lisätietoja piensatamien ympäristöasioista:

- Oulun seudun ympäristövirasto, ympäristötarkastajat Heini Iinatti, puh. 08 558 46764, heini.iinatti@ouka.fi ja Satu Seppälä, puh. 08 558 46767, satu.seppala@ouka.fi,

Oulun seudun ympäristöviraston raportteja:

1/2005	Listeria monocytogenes kalavalmisteissa 2004.
2/2005	Tuoreen kalan mikrobiologinen ja aistinvarainen laatu 2003-2004.
3/2005	Siipikarjan lihaprojekti 2004.
4/2005	Ympäristöasioiden hoito graafisella alalla Oulun seudulla 2005. Selvitys.
5/2005	Ympäristöasioiden hoito sähkö- ja elektroniikka-alalla Oulun seudulla 2005. Selvitys.
6/2005	Hyvä ympäristö yhteistyöllä. Oulun seudun ympäristöviraston strategia ja visio vuoteen 2015.
7/2005	Kasvisten patogeenit 2004-2005.
8/2005	Uimahallien puhtausnäyteprojekti 2005.
9/2005	Puhdas keittiö –projekti 2004-2005.
1/2006	Esivalmistettujen ruokien jäähditys ja jäähdytetyn ruoan laatu tarjoilupaikoissa 2005
2/2006	Ruoankuljetusprojekti 2005.
3/2006	Elintarvikekioskien omavalvonnan tason arviointi ja tupakan myynnin omavalvonta.
4/2006	Piensatamien jätehuolto Oulun seudulla 2006.

